

תרבות ישראל: ספרות, מחשבה והיסטוריה

רציונל ומבנה תוכנית הלימודים

לימודי תרבות יהודית-ישראלית הם הזדמנות להתוודע ליצירה היהודית לדורותיה באמצעות פריזמה אינטר-דיסציפלינרית, הכוללת לימודי היסטוריה, ספרות, אתנוגרפיה, אמנות, פילוסופיה ועוד. זו הזדמנות לבחון את גלגולם של מסורות, רעיונות ומושגים לא רק דיאכרונית, לאורך ההיסטוריה, אלא גם סינכרונית, בזירות תרבות, שפה ומבע מגוונות, ומעבר לדיכוטומיות השגורות של 'יהודי' ו'ישראלי', 'גלותי' ו'ציוני', 'קאנוני' ו'שולי', 'גברי' ו'נשי' ועוד.

פרספקטיבה זו עשויה לאתגר היררכיות של ידע וקאנונים ולבחון מחדש שאלות מוכרות ולנסח שאלות חדשות, שהינן רלוונטיות לחברה היהודית בעולם, כגון: -מה הייתה ירושתם הרוחנית של מנהיגים היסטוריים ואיזה בעיות נקשרו בהתקבלותם? -כיצד השתנתה והתפתחה תודעת המקום היהודית או ייצוגי האלוהות – מן העת העתיקה ועד זמננו? כיצד צמחה תרבות עממית בישראל ומהם תפקידיה האידיאולוגיים והחינוכיים, הגלויים והסמויים? -מהן החוויות המקומיות המשתקפות בשיר הישראלי, ומה טיבן של הזהויות המצטבלות בו? -מה מאפשר לנו בית המדרש כמרחב לימודי ייחודי? ועוד.

קהל יעד: אנשי חינוך, עשייה תרבותית ומחקר במקצועות הומאניסטיים בעלי זיקה ללימודי יהדות וללימודי ישראל.

מטרות התוכנית:

- (1) לחשוף את הסטודנטים למגוון מייצג של מסורות ויצירות יהודיות בפרספקטיבה היסטורית ותרבותית רחבה.
- (2) לעורר את הסטודנטים לבחון מסורות ויצירות אלו מחדש באופן ביקורתי ויצירתי.
- (3) לברר עם הסטודנטים את הרלוונטיות של מסורות ויצירות אלו לחברה היהודית בת זמננו, ולעורר בהם השראה לעיצוב לימודי התחום במסגרות החינוך.
- (4) לפתח את כישורי הקריאה והכתיבה של הסטודנטים, להזין ולחדד את כושר ההערכה האסתטי שלהם.

שיטות למידה:

לצד רכישת גופי ידע חדשים וביסוסן של מתודות קריאה ביקורתיות ויצירתיות באמצעות לימוד פרונטאלי, נבקש להעשיר את הסביבה הלימודית של הסטודנטים באמצעות מפגשי לימוד חווייתיים הכוללים התנסות בכתיבה פרשנית וכתיבה יוצרת, עריכת עבודה אתנוגרפית, מפגשים עם דמויות מחוץ לאקדמיה, השתתפות בסדורים וביקור במוסדות תרבותיים, למידה בחברותות ועוד.

נושאי ותכני הלימוד בתוכנית נקבעו ויתחדדו תוך דיאלוג עם התוכנית של משרד החינוך ללימוד תרבות יהודית-ישראלית (המתמקדת בחתכי תוכן כגון, מסורת וחדוש, ערבות הדדית ומנהיגות, ערך המשפחה, לוח השנה היהודי, חירות האדם). זאת, מתוך רצון להעניק למורים כלים והשראה לבניית מערכי שיעור, אך גם מתוך רצון להרחיב את אופקיהם ולהכשירם להרחבת והעשרת התוכנית הקיימת.

תנאי קבלה

תנאי הקבלה כמקובל בחוגים לספרות עברית והשוואתית ובתולדות ישראל, וכן בהסתמך על ראיון אישי. תלמידים יוכלו להרשם לתכנית באחד החוגים עפ"י בחירתם. מועמדים שאינם עונים על דרישות הקבלה יהיו חייבים בקורסי השלמה בהיקף שיקבע על ידי ראש התכנית, בתיאום עם החוגים השונים.

מבנה הלימודים

הלימודים יתפרשו על פני ארבעה סמסטרים, כולל סמסטר קיץ.

מסלול א' (המסלול המחקרי)

למתקבלים לחוג לספרות עברית והשוואתית :

מסלול א' 8 קורסים בהיקף של 32 שש"ס מתוכם יכתוב התלמיד 2 עבודות סמינריוניות וידרש להשלים שפה זרה עד לרמת מתקדמים

למתקבלים לחוג לתולדות עם ישראל :

מסלול א' 7 קורסים בהיקף של 28 שש"ס מתוכם יכתוב התלמיד 2 עבודות סמינריוניות וידרש להשלים שפה זרה עד לרמת מתקדמים

עבודת הגמר

א. נושא עבודת הגמר יוצע על ידי התלמיד ויאושר על ידי המדריך במהלך שנת הלימודים הראשונה.

ב. הצעת התזה תוגש לוועדת המוסמך של התלמיד בחוג האם.

ג. משך הלימודים במסלול זה עומד על שלוש שנים.

ד. ציון המעבר המינימאלי לעבודת גמר מחקרית (תזה) הוא 76 (ממוצע ציוני השופטים)

מסלול ב' (המסלול הלא מחקרי)

למתקבלים לחוג לספרות עברית והשוואתית :

* 9 קורסים (36 שש"ס) – מתוכם יכתוב הסטודנט 3 עבודות סמינריוניות

* בחינה /פרויקט גמר

למתקבלים לחוג לתולדות עם ישראל :

* 9 קורסים (36 שש"ס) – מתוכם יכתוב הסטודנט 2 עבודות סמינריוניות

* בחינה /פרויקט גמר

פרוייקט /בחינת גמר היקפו וטיבו יקבעו ע"י הוועדה החוגית בחוג בו התלמיד רשום

ב. בהתאם לתקנון תואר שני, ציון מעבר מינימאלי בכל אחד ממרכיבי בחינת הגמר הוא 70. תלמיד שנכשל בבחינת הגמר (קיבל ציון נמוך מ- 76 כציון משוקלל של כל מרכיבי הבחינה) יורשה להיבחן פעם אחת נוספת. הבחינה החוזרת תכלול את כל מרכיבי הבחינה הראשונה. תלמיד יהא חייב להיבחן פעם אחת נוספת על אחד או יותר ממרכיבי בחינת הגמר, שבהם קיבל ציון נמוך מ- 70.

ציון הגמר יחושב כדלקמן:

מסלול א':

החוג לתולדות ישראל	החוג לספרות עברית והשוואתית	
50%	40%	עבודת גמר מחקרית (תזה)
30%	30%	שתי עבודות סמינריוניות
20%	30%	השתתפות פעילה בשיעורים והגשת רפרטים

מסלול ב':

החוג לתולדות ישראל	החוג לספרות עברית והשוואתית	
30%	20%	בחינה או פרויקט גמר
30%	45%	עבודות סמינריוניות
40%	35%	השתתפות פעילה בשיעורים והגשת רפרטים